

Jacek Hadryś

Eklezjalny wymiar duchowości maryjnej

Salvatoris Mater 4/2, 116-127

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

O duchowości maryjnej możemy mówić wówczas, kiedy chrześcijanin stara się kształtować swoją duchowość w oparciu o duchowość Maryi. Zakłada ona wzorowanie się na życiu Maryi, ustawianie swojego myślenia zgodnie z Jej myśleniem oraz odnośzenie się do poszczególnych Osób Trójcy Świętej tak jak Maryja. Jest zatem czerpaniem z Maryi przykładu wiary, nadziei i miłości, prowadzeniem z Nią pogłębionego i ożywionego dialogu, poddawaniem się przez modlitwę Jej wpływowi¹. Tak rozumianą duchowość maryjną można rozpatrywać z różnych punktów widzenia. W niniejszej refleksji zostanie ukazany jej eklezjalny wymiar. Z tego względu rzeczą niezbędną wydaje się przybliżenie miejsca i roli Maryi w tajemnicy Kościoła, by na tym tle móc opisać poszczególne aspekty duchowości maryjnej wynikające z tegoż związku Maryi z Kościołem. 21 listopada 1964 roku, na zakończenie III sesji Soboru Watykańskiego II, papież Paweł VI ogłosił Maryję Matką Kościoła². Uczynił to na wyraźną prośbę polskiego Episkopatu ze Stefanem kardynałem Wyszyńskim na czele. W poniższych rozważaniach wielokrotnie będzie się

Ks. Jacek Hadryś

Eklezjalny wymiar duchowości maryjnej

SALVATORIS MATER
4(2002) nr 2, 116-127

przewijała myśl Prymasa Tysiąclecia jako tego, który wszystko postawił na Maryję i któremu Maryja jako Matka Kościoła była szczególnie bliską³.

Rozważając miejsce Maryi w misterium Kościoła, należy

za *Katechizmem Kościoła Katolickiego* zauważyć Jej macierzyństwo wobec Kościoła, Jej kult w Kościele oraz Jej bycie eschatologiczną ikoną Kościoła⁴. Z tego względu można eklezjalność duchowości maryjnej opisać w trzech aspektach: poddawanie się wpływowi Maryi, dialog z Nią oraz wzorowanie się na Jej życiu.

¹ Por. A. RYBICKI, *Maryjna duchowość*, w: *Leksykon duchowości katolickiej*, red. M. CHMIELEWSKI, Lublin-Kraków 2002, 493.

² Por. RM 47.

³ *Przecież wy wiecie, że ja mam słabość do Matki Najświętszej. Dzięki Niej człowiek może coś niecoś dla dobra Ojczyzny i dla chwały Bożej zrobić. Dzięki Niej i Jej przedziwnej pomocy! S. WYSZYŃSKI, Do górali podczas wieczornicy pożegnalnej* (Bachledówka, 1.08.1969), s. 2, nr 652. Wszystkie wypowiedzi bądź myśli Prymasa Wyszyńskiego przytaczane w niniejszym artykule pochodzą z maszynopisów przechowywanych w Archiwum Instytutu Świeckiego Pomocnic Maryi Jasnoogórskiej Matki Kościoła w Choszczówce (Warszawa) – są to teksty autoryzowane, podawany w przypisach numer oznacza ich miejsce w Archiwum.

⁴ Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994, nr 963-975 (dalej: KKK).

1. Poddawanie się wpływowi Maryi

Rola Maryi w Kościele ma szczególny wymiar. Przez żarliwą miłość wchodziła Maryja w jedyne pośrednictwo Jezusa Chrystusa współdziałając w dziele zbawienia⁵. Jest Ona Matką w porządku łaski⁶, gdyż w szczególny sposób przyczyniła się do dzieła odkupienia. Z macierzyńską troską towarzyszy wszystkim pielgrzymującym do wieczności, za których cierpiał i umarł Jej Syn, oraz świeci i pociąga przykładem⁷. Jej duchowe macierzyństwo trwa od *fiat* wypowiedzianego podczas zwiastowania i osiągnie swój kres po dopełnieniu się zbawienia wszystkich wybranych⁸. Stąd Maryję nazywa się w Kościele Orędowniczką, Wspomożycielką, Pośredniczką i Pomocnicą⁹. Zbawienny wpływ Maryi na ludzi *wywodzi się z nadmiaru zasług Chrystusowych, na Jego pośrednictwie się opiera, od tego pośrednictwa całkowicie jest zależny i z niego czerpie całą moc swoją*¹⁰. Zatem jedynym Pośrednikiem jest Chrystus, a *Maryja żadną miarą Go nie przysłania*¹¹. Zbawczy wpływ Maryi jest podtrzymywany przez Ducha Świętego i stanowi realny wymiar Jej obecności w tajemnicy Kościoła¹². Maryja swoim duchowym macierzyństwem obejmuje wszystkich wiernych w Kościele i przez Kościół, będąc i pod tym względem wzorem dla całego Kościoła¹³. Jest rzeczą charakterystyczną, że duchowe macierzyństwo Maryi obejmuje nie tylko chrześcijan, ale wszystkich, którzy przynależą do Kościoła jako Ludu Bożego¹⁴.

Duchowe macierzyństwo Maryi jest osobistym darem Chrystusa dla każdego człowieka. W porządku łaski jest ono w swym charakterze analogiczne do związku matki z dzieckiem. Oznacza to, że każde z dzieci jest w sposób jedyny i неповtarzalny ogarnięte matczyną miłością. Znamienne jest, że na Kalwarii macierzyństwo Matki Chrystusa zostało zaadresowane w liczbie pojedynczej do jednego człowieka (por. J 19, 26-27). Jest także rzeczą charakterystyczną, że

⁵ RM 39-41.

⁶ LG 61.

⁷ Por. S. STASIAK, R. ZAWIŁA, *ABC teologii dogmatycznej*, Oleśnica-Wrocław 1993, 259-260.

⁸ Por. LG 62.

⁹ Por. KKK 969.

¹⁰ Por. LG 60.

¹¹ S. WYSZYŃSKI, *Rozdział VIII – Maryja obecna i działająca w Kościele*, Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 17.08.1965), 10, nr 366.

¹² Por. RM 38.

¹³ Por. TAMŻE, 47.

¹⁴ Por. soborową wizję przynależności ludzi do Kościoła jako Ludu Bożego zawartą w LG 14-16.

Zbawiciel nie tylko powierzył Maryję swemu uczniowi, ale jednocześnie dał mu Ją za Matkę. Jan został powierzony Maryi i ten fakt stanowi początek zawierzenia człowieka Bogurodzicy. Owo zawierzenie jest odpowiedzią na miłość Maryi. Kiedy chrześcijanin zawiera po synowsku Matce Kościoła, wówczas tak jak apostoł Jan przyjmuje Ją i wprowadza w to wszystko, co stanowi jego własne życie wewnętrzne, jego ludzkie i chrześcijańskie „ja”. Poddaje się wpływowi Jej macierzyńskiej miłości¹⁵. Maryja jest Tą, która pierwsza uwierzyła i pragnie swoją wiarą oddziaływać na wszystkich, którzy Jej zawierzają. Im ktoś bardziej trwa i postępuje w zawierzeniu Maryi, tym bardziej Maryja przybliża go do Chrystusa i pomaga mu rozpoznawać swoją godność oraz powołanie. Zawsze zawierzenie Maryi prowadzi do Chrystusa, z którego zresztą bierze ono swój początek¹⁶. Obecność Maryi odkrywa się w komunii z Chrystusem. Jest rzeczą wielce znamionną, że sam Bóg zawierzył Maryi, oddając Jej swojego Syna w tajemnicy Wcielenia¹⁷.

W komunii z Maryją wprowadza chrześcijanina Duch Święty. Owa komunია dokonuje się dzięki liturgii Kościoła. Dzięki Niej Duch Święty kształtuje przez Maryję Jej dzieci na podobieństwo Chrystusa¹⁸.

Z macierzyństwa Maryi wobec Kościoła wynika Jej ogromna rola w życiu chrześcijanina: *cały nasz sposób postępowania wobec Niej ma być taki, jak dziecięcia wobec matki; że właściwie wszystko tu jest dozwolone, na wszystko możemy liczyć, jak dziecko może i ma prawo liczyć na wszystko u matki. Możemy liczyć na każdą Jej posługę i właściwie mamy prawo do tej macierzyńskiej troski, pamięci, czułości, z których Jezus korzystał. [...] Ona służy człowiekowi - Chrystusem. Ona Go niejako donosi do nas. Przynosi Go nam, byśmy odczuli przy sobie Jego bliskość*¹⁹. Wskazane jest poddawanie się duchowemu wpływowi Maryi. Istnieją pod tym względem różne stopnie związania się z Matką Bożą. Z *ABC osobistego oddania się Maryi* wynika, że realizuje się ono przez akty strzeliste lub modlitwę, przez codzienny różaniec odmawiany prywatnie, przez włączenie się do zespołów *żywego różańca*, przez świadome oddanie się Maryi pod opiekę, przez wstąpienie do zakonu poświęconego Jej czci, przez całkowite oddanie Jej siebie na własność²⁰. Pełne

¹⁵ Por. RM 45.

¹⁶ Por. TAMŻE, 46.

¹⁷ Por. TAMŻE, 39.

¹⁸ Por. J. GOGOLA, *Teologia komunii z Bogiem*, Kraków 2001, 72.

¹⁹ S. WYSZYŃSKI, *Najbliższa po Trójcy Świętej – Matka!* Rekołeksje Instytutu Prymasowskiego (Łaski, 12.08.1959), 5-6, nr 107.

²⁰ Por. RM 48; por. także M. PIĄTKOWSKI, *ABC osobistego oddania się Maryi (dla duchowieństwa i wiernych)*, Poznań 1965, 11 (maszynopis); J. HADRYŚ, *Pomocnicy Matki Kościoła. Teoria i praktyka*, Poznań 1999, 67.

zawierzenie Maryi zakłada bezgraniczne zaufanie w stosunku do Niej, pewność, że Ona nigdy nie zawiedzie, oraz miłość²¹. Jest rzeczą znamienne, że Jan Paweł II synowskie zawierzenie względem Bogurodzicy określił mianem szczególnego wyrazu maryjnego wymiaru życia ucznia Chrystusowego²². Prymas Wyszyński uważał, że *im bardziej i pełniej wszczepimy się w Chrystusa, tym głębiej wiążemy się z Maryją. Jest to znak zdrowego rozwoju wewnętrznego*²³.

2. Dialog z Maryją

Fundamentem kultu Najświętszej Maryi Panny jest Jej Boże macierzyństwo: *Nie ma wspanialszej pochwały Maryi nad tę: „Święta Boża Rodzicielko!” Wielka Jej cześć właśnie w tym się wyraża*²⁴. Maryja została wpisana w samo centrum tajemnicy zbawienia, stąd *nie możemy sobie wyrobić pojęcia o Chrystusie bez odniesienia się do najwyższych prawd ewangelicznych o Jego Wcieleniu i Odkupieniu, podobnie nie możemy abstrahować od obecności i funkcji, do jakich w rzeczywistości tych faktów ewangelicznych powołana została Maryja. [...] Chrystocentryczność [...] jest niemożliwa bez Maryi*²⁵. Biblijną podstawę kultu maryjnego stanowi tekst opisujący nawiedzenie św. Elżbiety przez Maryję (por. Łk 1, 39-56). Można za Pawłem VI stwierdzić, że *pobożność Kościoła względem Świętej Dziewicy jest wewnętrznym elementem kultu chrześcijańskiego*²⁶. Jak nauczał kardynał Wyszyński, *im bardziej Ją czcimy, tym bardziej wyznajemy, że Chrystus jest Bogiem. Wzrost czci ku Maryi powiększa cześć Chrystusa. Wzrost czci do Maryi wskazuje na wzmożenie się wiary, że Chrystus jest Bogiem*²⁷. Kult Maryi wyraża się w świętach liturgicznych Jej poświęconych²⁸ oraz w modlitwie²⁹. Szczególnym jego przejawem jest praktyka osobistego oddania się Maryi, która jednocześnie sta-

²¹ Por. K. WOJTYŁA, *Rozważania majowe* (1963 r.), w: W. WOJDECKI, *Z Maryją chcę mówić o każdej porze*, Warszawa 1986, 216-281.

²² Por. RM 45.

²³ S. WYSZYŃSKI, *Kobiece oddziaływanie Maryi na Jej Boskiego Syna*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 8.09.1971), 1, nr 937a.

²⁴ TENŻE, *Święta Boża Rodzicielka*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Laski, 29.07.1958), 1, nr 55.

²⁵ TENŻE, *Najgłębiej wszczepił się Chrystus w Maryję*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 7.09.1971), 10, nr 930.

²⁶ PAWEŁ VI, *Marialis cultus* 56, Rzym 1974 (dalej: MC)

²⁷ S. WYSZYŃSKI, *Święta Boża Rodzicielka*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Laski, 29.07.1958), 1, nr 55.

²⁸ Por. SC 103.

²⁹ MC 42.

nowi zakorzeniony w chrzcie wyraz oddania się Chrystusowi na własność³⁰. Ogólnie wymienia się siedem elementów kultu maryjnego: wzywianie, sławienie, pozdrawianie, uznawanie, naśladowanie, zawierzenie, formy czci, takie jak np. nadawanie dzieciom imienia Maria, noszenie szkaplerza, udział w pielgrzymkach, budowanie kaplic i kościołów ku czci Matki Najświętszej³¹. W oddawaniu czci Matce Najświętszej i w całym odniesieniu do Niej należy uwzględniać wskazania Pawła VI dotyczące kultu Bogurodzicy. Zawsze należy swoją relację z Maryją odnosić do Boga Trójjedynego (zasada trynitarna) i do Chrystusa (zasada chrystologiczna), pamiętać o roli Ducha Świętego w Jej życiu (zasada pneumatologiczna), o Jej miejscu w Kościele (zasada eklezjologiczna), opierać się na Piśmie świętym (zasada skrypturystyczna), podporządkowywać kult Maryi liturgii (zasada liturgiczna), odnosić się do Niej przede wszystkim jako do Matki (zasada antropologiczna), unikać niewłaściwych form kultu, które by mogły zrażać do katolicyzmu chrześcijan innych wyznań (zasada ekumeniczna), uczyć się od Niej pobożności (zasada naśladowania w pobożności) oraz praktykować te formy kultu, które uwzględniają powyższe wskazania (zasada hierarchii nabożeństw maryjnych)³².

3. Wzorowanie się na życiu Maryi

Całkowite przyłgnięcie Maryi do woli Ojca, zbawczego dzieła Chrystusa i działania Ducha Świętego sprawia, że jest Ona *najznamienszym i całkiem szczególnym członkiem Kościoła*³³, jego figurą³⁴. Stała się, zgodnie z nauczaniem Soboru Watykańskiego II, *pierwowzorem Kościoła w porządku [...] wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Chrystusem*³⁵. Komentując soborowe nauczanie, Prymas Wyszyński stwierdził, że *zanim Kościół posiada Boga-Człowieka, przedtem posiadała Go Maryja. [...] Już Go ma, ma dla przyszłego Kościoła. Pokazuje temu przyszłemu Kościołowi, na czym polega obecność Chrystusa i jak Go trzeba przyjmować. Aby Mu wierzyć, jak Maryja, aby Go umiłować, jak Maryja, i być z Nim zjednoczonym, jak Maryja*³⁶. Maryja jest ikoną Kościoła, co oznacza, że w Niej wi-

³⁰ Por. K. WOJTYŁA, *Rozważania majowe...*, 273.

³¹ Por. A. RYBICKI, *Maryjna duchowość...*, 495.

³² Por. MC 25-37.

³³ Por. LG 53.

³⁴ Por. TAMŻE, 63.

³⁵ Por. TAMŻE, 63; RM 42.

³⁶ S. WYSZYŃSKI, „*In annuntiatione Domini...*” (Warszawa, 25.03.1976), 3, nr 1790.

dzimy i kontemplujemy to, czym Kościół powinien stawać się poprzez współpracę z Bogiem. Ona jest idealnym obrazem, doskonałą realizacją powołania Kościoła. Jest wzorem życia na ziemi dla wszystkich członków Kościoła³⁷. Maryja jest *Prawzorem dla każdej osoby*. [...] *Ona jest Prototypem, Prawzorem. I dlatego można mówić o wzorcu indywidualnym, [...] można mówić, że mamy Ją naśladować*³⁸. To oznacza, że wszystko, co w planach Bożych miało się dokonać, zostało ukazane w Bogurodzicy. Kościół zawsze się rozwija według tego Wzoru³⁹. Bóg w Maryi proponuje sposób życia i działania, szczególnie na płaszczyźnie wiary, nadziei i miłości⁴⁰. *Możemy się na Nią powoływać, możemy się Jej przyglądać, możemy się na Nią zapatrywać.* [...] *W Kościele naśladujemy Chrystusa i Jego Matkę. Pełne naśladowanie chrześcijańskie to jest naśladowanie nie tylko Chrystusa, ale i Jego Matki*⁴¹.

Maryja jest obecna w pielgrzymującym Kościele jako Ta, która uwierzyła, szła pierwsza w pielgrzymce wiary oraz łączy i odzwierciedla w sobie najważniejsze treści wiary⁴². Jest obecna od samego początku Kościoła (por. Dz 1, 14). Chociaż nie otrzymała wprost posłannictwa apostołskiego, to od zwiastowania była szczególnym świadkiem tajemnicy Jezusa, świadkiem Jego lat dziecięcych i życia ukrytego w Nazarecie (por. Łk 2, 19). Kościół zawsze łączył Jej życie z życiem Chrystusa, poprzez Nią widział Chrystusa⁴³. Jej heroiczna wiara poprzedzała apostołskie świadectwo Kościoła, a każdy dzisiaj przyjmujący to świadectwo uczestniczy w jakiś sposób w Jej wierze, szukając w niej oparcia dla swojej wiary⁴⁴. Maryja stoi w Kościele na czele długiego orszaku świadków wiary⁴⁵. Wiarę Maryi zdobywa się bądź odzyskuje poprzez modlitwę, stąd Kościół pełniąc apostołską misję stale zwraca się ku Matce Jezusa⁴⁶. Kościół, który upodabnia swoje ziemskie pielgrzymowanie do pielgrzymowania Maryi, z Jej wiary czerpie prawdę o Bogu wszechmocnym i zba-

³⁷ Por. RM 47; por. także J. GOGOLA, *Teologia...*, 72.

³⁸ S. WYSZYŃSKI, *Osoba ludzka i jej wartość jakościowa*. Rekolleksje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 22.08.1974), 3, nr 1483.

³⁹ TENŻE, *Droga błogosławieństw w ramionach Matki Kościoła i Kościoła Matki*. W Uroczystość Wszystkich Świętych, w 26-lecie skrzyżowania dróg... (Warszawa, 1.11.1968), 1, nr 579a.

⁴⁰ Por. J. GOGOLA, *Teologia...*, 72.

⁴¹ S. WYSZYŃSKI, *Rozdział VIII – Maryja obecna...*, 13, nr 366.

⁴² Por. LG 65; RM 25.

⁴³ Por. RM 26.

⁴⁴ Por. TAMŻE, 27.

⁴⁵ Por. TAMŻE, 30.

⁴⁶ Por. LG 65.

Maryi, z Jej wiary czerpie prawdę o Bogu wszechmocnym i zbawiającym, który jest źródłem wszelkiego obdarowania, daje siebie w Synu (por. J 3, 16), czyni wielkie rzeczy dla człowieka. Kościół umacnia się tą prawdą oraz poprzez nią stara się rozjaśniać ludzkie drogi. Znamienna jest refleksja Prymasa Wyszyńskiego dotycząca wiary Maryi: *wierzyła nieustępliwie, wierzyła w Kanie [...], wierzyła do końca, wierzyła na Kalwarii, wierzyła czekając na Zmartwychwstanie*⁴⁷. Kiedy Bóg działa inaczej, niż oczekuje człowiek, kiedy trudno pojąć Jego decyzje, wówczas nie wolno się lękać i trzeba naśladować Maryję, która wszystkie niezrozumiałe dla Niej sprawy rozważała w swoim sercu (por. Łk 2, 51)⁴⁸.

Maryja jest dla Kościoła wzorem miłości, całkowitego oddania się Bogu i ludziom. Przy zwiastowaniu sama podporządkowała siebie w pełni jednemu pośrednictwu Chrystusa, przyjmując macierzyństwo (por. Łk 1, 38). Jej zgoda była przede wszystkim owocem całkowitego oddania się Bogu w dziewictwie. Maryja kierowała się obłubieńczą miłością, która w pełni poświęca człowieka Bogu. Mocą tej miłości pragnęła zawsze i we wszystkim być oddaną Bogu, a dała temu wyraz oddając siebie zbawczym sprawom Bożym⁴⁹. Jednakże jest obecna w Kościele nie tylko jako wzór macierzyństwa w Duchu Świętym, ale także jako Ta, która współdziała w owym macierzyństwie Kościoła. Kościół obficie czerpie z Jej macierzyńskiego pośrednictwa. Od Kalwarii Maryja realizuje swoje nowe, duchowe macierzyństwo w porządku łaski (por. J, 19, 26-27), które wyznacza Jej miejsce w życiu uczniów Chrystusa. Macierzyństwo owo jest widoczne i przeżywane szczególnie w kulcie Eucharystii, który jest ściśle związany z nabożeństwem do Matki Najświętszej. Maryja jawi się w Kościele jako Ta, która prowadzi jego członków do Eucharystii⁵⁰. Kardynał Wyszyński pisze: *Ty pierwsza świętowałaś i czciłaś Boże Ciało, w Tobie jest zaczątek Bożego Ciała, Ciała Eucharystycznego*⁵¹. Zatem od Maryi chrześcijanin ma się uczyć całkowitego oddania się sprawie zbawienia ludzi, dyspozycyjności w byciu dla Boga i bliźnich: *Bardzo uczymy się od Twej Matki uległości wobec Ojca, wobec Ciebie, wobec Kościoła. Jak bardzo uczymy się od Niej służby, pomocy,*

⁴⁷ S. WYSZYŃSKI, *Zapущcie korzenie w Chrystusa*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 7.09.1971), 2, nr 929.

⁴⁸ Por. TENŻE, *Homilia podczas Mszy świętej porannej* (Warszawa, 25.12.1972), 5-6, nr 1149.

⁴⁹ Por. RM 39.

⁵⁰ Por. TAMŻE, 44.

⁵¹ S. WYSZYŃSKI, *Apel Jasnogórski*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 12.06.1968), nr 527.

serca, życzliwości, oddania się innym, byśmy umieli śmiać się z tymi, którzy się śmieją i płakać z płaczącymi. Tak pragniemy nauczyć się tej właśnie umiejętności⁵². Kościół także wsłuchuje się we wpisana w *Magnificat* opcję na rzecz ubogich (por. Łk 4, 18), którą ma podejmować tak jak podejmował ją Chrystus⁵³. Zdaniem Prymasa Wyszyńskiego po hymnie *Magnificat* można rozpoznać, co Maryję skłoniło do wyrażenia zgody podczas zwiastowania: *Oto rzesza ubogich, gromada nędzarzy i biedaków czeka na wybawienie. [...] Zdziałały na Nią cierpienia i niedola ludzka. Maryja nie może być obojętna. Jest wrażliwa, współczująca i przedziwnie uległa. [...] Do nas należy naśladować wrażliwość Maryi, przyglądając się Jej pod tym kątem. Mamy śledzić najrozmaitsze przejawy delikatności i czułości Niewiasty tak wyniesionej, która jest wrażliwa na wszystko, co wielki świat potrąca i depce. [...] Każdy, kto chce dobrze naśladować Maryję, musi mieć coś z Jej czulego Serca⁵⁴.*

Rola Maryi wobec Kościoła wynika wprost z Jej zjednoczenia z Chrystusem. Owo zjednoczenie w dziele zbawczym stało się widoczne w chwili poczęcia Chrystusa i trwało do Jego śmierci⁵⁵. Jest rzeczą znamionną, że *pierwszym człowiekiem, który był napełniony Chrystusem, była Maryja i przez te 9 miesięcy Jego szczytnego życia była tak wyłącznie dla Niego, a On dla Niej, że to stanowi główne misterium Maryi i główny tytuł Jej chwały⁵⁶. Już od chwili poczęcia Maryja jest całkowicie ukierunkowana na Odkupiciela ludzi i tylko w stosunku do Niego jest Ona Służebnicą Pańską. Dla wszystkich innych może być wszystkim, jak w Litanii Loretańskiej, ale w rzeczywistości jest Ona tylko dla Niego, dla Jezusa. Jej całe życie jest chrystocentryczne. Jej wielkość tym się właśnie mierzy⁵⁷. W szczególny sposób łączność Maryi z Chrystusem uwidoczniła się na Kalwarii, gdzie współcierpiała ze swoim Synem, duchowo złączyła się z Jego ofiarą i została przez Niego oddana apostołowi Janowi jako Matka⁵⁸. Kiedy Chrystus umierał na krzyżu, z otwartego boku Jezusa Chrystusa, nowego Adama, uspiętego na krzyżu, wychodzi nowa Matka wszystkich ludzi, Kościół święty. Ta nowa Ewa, Matka – Ko-*

⁵² TENŻE, *Apel Jasnogórski* (Choszczówka, 28.06.1974), 1-2, nr 1429.

⁵³ Por. RM 35-37.

⁵⁴ S. WYSZYŃSKI, *Ta, która zawierzyła... Służebnica Pańska skazana na miłość i służbę ludowi Bożemu*. Do Instytutu Prymasowskiego w dniu Zwiastowania (Warszawa, 25.03.1960), 4-6, nr 127.

⁵⁵ Por. LG 57.

⁵⁶ S. WYSZYŃSKI, „*In annuntiatione...*”, 3, nr 1790.

⁵⁷ TENŻE, *Zwiastowanie*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 25.03.1981), 6, nr 2852.

⁵⁸ Por. LG 58.

ściół, spadnie w ręce i w ramiona stojącej pod krzyżem Matki Kościoła, Maryi⁵⁹. Maryja trwała również w modlitewnym zjednoczeniu z Synem po Jego Wniebowstąpieniu wspierając początki Kościoła⁶⁰ i błagając o dar Ducha Świętego⁶¹. Także w swoim Wniebowzięciu była całkowicie zjednoczona ze swoim Synem szczególnie uczestnicząc w Jego Zmartwychwstaniu⁶². Nie dziwi zatem soborowe określenie Maryi wzorem doskonałego zjednoczenia z Chrystusem⁶³.

Kościół naśladuje Maryję jako dziewicę i matkę⁶⁴: *Bo Kościół rodzi do nowego życia i Kościół naśladuje cnoty Maryi i naśladuje Jej wierność. [...] I dlatego Kościół tworzy nie tylko kult Maryi, ale i [...] swoistą ascezę, duchowość maryjną. [...] Kościół uczy się postępować jako matka, a więc jest zobowiązany do stylu macierzyńskiego*⁶⁵. Kościół staje się matką, kiedy jak Maryja przyjmuje z wiarą słowo Boże oraz przez przepowiadanie i chrzest rodzi do nowego życia⁶⁶. Kościół, na wzór Maryi pozostaje dziewicą, która jest wierna swojemu Oblubieńcowi, w czystości dochowuje Mu wiary, a jego dziewictwo jest źródłem duchowej płodności, macierzyństwa w Duchu Świętym. Kościół zatem, za wzorem Maryi, strzeże wiary otrzymanej od Chrystusa i zgłębia ją, aby móc dawać o niej świadectwo⁶⁷. Naśladuje także Maryję, zachowując mocną nadzieję i szczerą miłość⁶⁸. W ogólności można powiedzieć, że naśladowanie Maryi polega na postępowaniu tak jak Ona. Wyraża się w przyjęciu Jej postaw: otwartości na Bożą łaskę, pełnej gotowości do podjęcia każdej woli Bożej, dialogu z Bogiem, życia w Chrystusie i w Duchu Świętym, uległości i współpracy z Bogiem. Szczególną cechą duchowości maryjnej jest naśladowanie Maryi w Jej całkowitym oddaniu się sprawie zbawienia ludzi⁶⁹. Prymas Wyszyński w swoich ascetycznych konferencjach od różnych stron ukazywał Maryję jako wzór do naśladowania. Według niego Maryja jest nie tylko wzorem wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Chrystusem, ale również rozumnego posłuszeństwa (już przy zwiastowaniu)⁷⁰, modlitwy

⁵⁹ S. WYSZYŃSKI, „*Mater unitatis*”. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 2.03.1965), 10, nr 346.

⁶⁰ Por. LG 69.

⁶¹ Por. TAMŻE, 59.

⁶² Por. KKK 966.

⁶³ Por. LG 63.

⁶⁴ Por. RM 42.

⁶⁵ S. WYSZYŃSKI, *Rozdział VIII – Maryja obecna...*, 13-14.

⁶⁶ Por. LG 64.

⁶⁷ Por. Łk 2, 19; LG 64; RM 43.

⁶⁸ Por. LG 64; RM 44.

⁶⁹ Por. J. GOGOLA, *Teologia...*, 70-73.

⁷⁰ Por. S. WYSZYŃSKI, *Miłość przekreślająca siebie. Maryja wzorem oddawania się*

(szczególnie uwielbienia – *Magnificat*)⁷¹, dyspozycyjności wobec Boga (rezygnacji z własnych planów, przekreślenia siebie – zwiastowanie)⁷², wierności (w trudnych sytuacjach oraz w zachowaniu zobowiązania dotyczącego czystości)⁷³, pokory (Bogurodzica, a nazywa siebie Służebnicą)⁷⁴, wytrwałości w osamotnieniu (np. po zwiastowaniu)⁷⁵, służby (nawiedzenie oraz wesele w Kanie)⁷⁶, radości (np. podczas nawiedzenia)⁷⁷, apostołstwa (pierwsza Ewangelizatorka – podczas nawiedzenia)⁷⁸. W sposób szczególny Maryja jest Tą, w której kobiety odkrywają sekret godnego przeżywania swojej kobiecości i prawdziwego realizowania siebie: *W świetle Maryi Kościół widzi w kobiecie odblaski piękna, które odzwierciedla najwznioślejsze uczucia, do jakich zdolne jest serce ludzkie: całkowitą ofiarę miłości, moc, która potrafi znieść największe cierpienia, bezgraniczną wierność, nieustrudzoną aktywność, umiejętność łączenia wnikliwej intuicji ze słowem pociechy i zachęty*⁷⁹.

4. Podsumowanie

Chcąc zapoznać się z eklezjalnym wymiarem duchowości maryjnej, należy odwołać się do miejsca i roli Maryi w misterium Kościoła. Opierając się na soborowej Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*, encyklice Jana Pawła II *Redemptoris Mater* oraz nauczaniu Magisterium zebranych w *Katechizmie Kościoła Katolickiego*, można eklezjalność duchowości maryjnej opisać w trzech aspektach: jako poddawanie się wpływowi Maryi, jako dialog z Maryją oraz jako wzorowanie się na Jej życiu.

Poddawanie się wpływowi Maryi opiera się na Jej macierzyńskim pośrednictwie. Może wyrażać się na różne sposoby, ale przede wszystkim polega na pielęgnowaniu głębokiej więzi z Matką Ko-

innym. Do Instytutu Prymasowskiego w dniu Zwiastowania (Warszawa, 25.03.1960), 9, nr 126.

⁷¹ Por. TENŻE, *Panna można*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Laski, 30.07.1958), 3-7, nr 63.

⁷² Por. TENŻE, *Ta, która zawierzyła...*, 7-8.

⁷³ Por. TENŻE, *Panna wierna*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Laski, 31.07.1958), 9-11, nr 65.

⁷⁴ Por. TENŻE, *Apel Jasnogórski* (Fiszor, 25.07.1978), 1, nr 2383.

⁷⁵ Por. TENŻE, *Ta, która zawierzyła...*, 2-4.

⁷⁶ Por. TENŻE, *Podczas Mszy świętej* (Bachledówka, 2.07.1973), 1, nr 1250.

⁷⁷ Por. TENŻE, *Radość w sercu świętych*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 22.08.1975), 3-8, nr 1618.

⁷⁸ Por. TENŻE, *Podczas Mszy świętej* (Choszczówka, 5.12.1974), 1, nr 1510.

⁷⁹ RM 46.

ścioła poprzez pełne zawierzenie Jej i praktykę życia w osobistym oddaniu. Znamiennym pod tym względem jest fakt, że pierwszym, który zawierzył Maryi, jest sam Bóg. Dialog z Maryją oznacza Jej cześć w Kościele stanowiący integralną część całego kultu chrześcijańskiego. Łączy się on z poddawaniem się wpływowi Maryi i stanowi naśladowanie czci oddanej Najświętszej Maryi Pannie przez Elżbietę podczas nawiedzenia. Podstawą tegoż kultu jest przede wszystkim prawda o Bożym macierzyństwie Maryi, a szczytem osobiste oddanie się Maryi na własność. Ważne jest przestrzeganie zasad dotyczących czci oddawanej Matce Bożej, które zostały jasno sprecyzowane w *Marialis cultus* Pawła VI.

Maryję jako Prawzór dla Kościoła i każdego chrześcijanina ukazał przede wszystkim Sobór Watykański II. Jest Ona doskonałym wzorem wiary, miłości oraz zjednoczenia z Chrystusem. W Niej Kościół osiągnął swoją pełnię. Do tej pełni został powołany każdy chrześcijanin. Wielki czciciel Maryi jako Matki Kościoła i inspirator nadania Jej tego tytułu, Sługa Boży Stefan kardynał Wyszyński w swoich konferencjach ascetycznych od różnych stron ukazywał Maryję jako wzór do naśladowania. Podawał Jej życie jako przykład przede wszystkim doskonałego posłuszeństwa, modlitwy, dyspozycyjności względem Boga i Jego planów, wierności, wytrwałości, pokory, a także radości i apostolskiego zaangażowania.

Ogólnie należy stwierdzić, że eklezjotypiczność mariologii została już zaakcentowana na Soborze Watykańskim II, a rozwinięta w encyklice *Redemptoris Mater* Jana Pawła II. Ona też stanowiła podstawę zaprezentowanego eklezjalnego wymiaru maryjnej duchowości.

Ks. dr Jacek Hadryś
Uniwersytet Adama Mickiewicza (Poznań)

ul. Zielona 2/21
PL - 61-851 Poznań
e-mail: jacekh@katecheta.pl

Dimensione ecclesiale della spiritualità mariana

(Riassunto)

La spiritualità mariana significa formare la propria spiritualità sulla base della spiritualità di Maria. È prendere per modello la sua vita e rapporto con le

Persone della Trinità. Significa trarre dal suo modello fede, speranza e amore. Ecclesialità della spiritualità mariana significa cedere all'influsso di Maria, dialogare con Lei e prendere per modello la sua vita. Un buon influsso di Maria sugli uomini risulta ed ha le sue basi nella mediazione di Cristo, viene sostenuto dallo Spirito Santo e costituisce una dimensione reale della sua presenza nel mistero della Chiesa.

Fondamento del culto di Maria è la sua maternità divina. Bisogna riportare la propria relazione con Maria a Dio Trino e sottometterla alla liturgia.

Maria è icona della Chiesa – in Lei vediamo e contempliamo quello che la Chiesa dovrebbe diventare tramite la collaborazione con Dio. Ella è un'immagine ideale, una perfetta realizzazione della vocazione della Chiesa.

In generale bisogna affermare che l'ecclesiotipicità della mariologia è stata già accentuata dal Vaticano II, e sviluppata dall'enciclica *Redemptoris Mater* di Giovanni Paolo II. Quest'ultima ha rappresentato la base della presentata dimensione ecclesiale della spiritualità mariana.